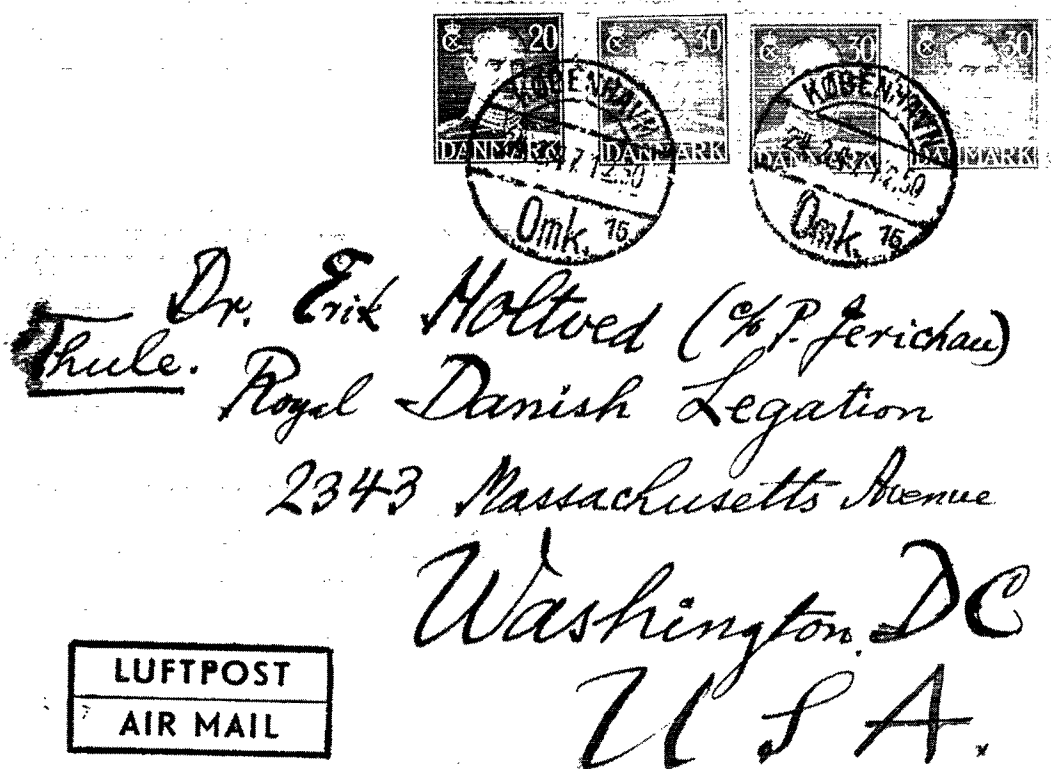

»Verden som helhed bør eskimoiseres«

Uddrag af et efterladt brev fra William Thalbitzer til Erik Holtved, dateret 23.2.1947

I redaktionens gemmer er et sirligt håndskrevet brev fra William Thalbitzer til Erik Holtved dukket op. Det er date-

ret 23.2.1947, poststempet 24.2., og via »Royal Danish Legation« i Washington videresendt 3.3. fra »Arctic Section, U.S.

29. 1947

Asassara suleqatiga
Erik Holtved —

Atter kan jeg skrive til Dem
og takke - damagang for telegram og
blomster fra Dem til min kones
fødselsdag (forrige gang var det for
ids de. i min omgælds f-dag, mit take
brev derfor har De vist modtaget) - allfor
galt! har vi virkelig fortjant så mange blomster
- ja hvor forstår De (hva) at jeg tak
og give vor alderdomste festførs! vi
er begge i høstene rovt og ønsker Dem
mange lykkelige år. Gaver a symboler -
på noget usjældigt, sin casu et forhold
mellem os, en sammenslutning av to
esser og forklaringer af det som
ja, mere dette har sin dybe grund i en
forening av vore veje, et skabningsarbejde.
Sov vi to her for en alle menneskelde siden
vælte ud til påstandene, har De med Dem
Austrian igennem lang et besigt på Grønlandene

og indkrevet disse primitive menneskes
i hves liv. Formodentlig ser De noget
mere moderne på dem end vi (el. jeg) gör,
endskönt vi gerne vil forsøge at følge
med. Efterkrigstiden vil sætte et nyt
præg på Grønlandene, deres kultur og
indvikling til den øvrige verden. Grøn-
land er nu mere åbent end det har
været nogeninde før. Der vil bringes
moderne trafik, radio og politik -
uimodstændige magter. Alligevel, det
(de) administreres - fra Danmark,
indtil videre. De få mennesker skulle
ikke synes at betyde meget i den store
verden. "Derom gör jeg mig dog mine
egne tanker. Jeg tror at navnet Erik
mo (Suk. Smit) har a magisk Klang
verden over: hvis dette folk selv vilde
fastholde sit væsen, sit sprog, sin
særegne sjæl (arvet fra forfædre), og
deres stilling (geografisk og historisk) gan-
ske mærkelig og uimodstændig, de har ka-
naturforholdene bag sig, isolationen og
segne om deres spæde alder (akt. o. pass.).
Derfor har jeg (med Rink og fl. til fore

Weather Bureau» til Thule, hvor Erik Holtved 1946-47 fortsatte sine undersøgelser fra 1935-37.

Som verdens første professor i faget Eskimologi var Thalbitzer (1873-1958) på det tidspunkt gået på pension, men han underviste dog stadig ved universitetet i København, hvor Erik Holtved (1899-1981) fra 1951 til 1968 overtog professoratet. Mens Thalbitzer hovedsageligt havde sit virke i Østgrønland, fandt Holtveds feltarbejde især sted blandt polareskimoerne i Thule. En udførlig omtale af begges store arbejdsindsats og betydning for det fortsatte videnskabelige arbejde i Grønland er at finde i et 64 sider stort temanummer »Tusaat - Forskning i Grønland«, nr. 2-3/95, udgivet af Dansk Polarcenter,

redigeret af eskimologen Inge Kleivan. Publikationen er forlængst udsolgt, men interesserede kan forhåbentlig med lidt held finde den på biblioteker.

Det omtalte brev, der begynder: »Asassara suleqatiga Erik Holtved« (Min kære arbejdskolleger) og slutter med »Alle gode ønsker, Deres hengivne Will. Thalbitzer«, er en tak for telegram og blomster til Thalbitzer's og hans kones fødselsdage, men som det fremgår har den aldrende professor i det private brev ikke kunnet lade være med at skrive lidt om, hvad der med hensyn til Grønland lå ham på sinde.

... Formodentlig ser De noget mere moderne på dem end vi (el. jeg) gör, endskönt vi gerne vil forsøge at følge med. Efterkrigstiden vil sætte et

billeder) søgt at have dem (Grønlandere) som et folk en nation med sin egen nationalitets særheder, og blod — og her a noget at kæmpe for. Jeg har tænkt at denne kamp må føres et diplomatisk at den ikke vækker modsigelse, navnlig ikke tærer verdenspressen. En udmærket forkæmper og forbundsfælle var Knud Rasmussen. Han har i vor tid gavnnet denne tanke uvurderligt. Den a muligvis allerede derved blevet en realitet i verdensbevidstheden. Ingen har bedre end han styrket ryet (rygtet?) om Danmarks kulturmission i Grønland, han har ialfald givet det en impetus i vor tid som tillæg til det tidligere, der vel især skyldtes Hans (og Paul) Egede.

Diskussionen i grønlandspolitik drejer sig nu om de indfødtes egen organisation, deres uddannelse og handelspolitik. Det synes klart at de (de bedst begavede) må forsøge at lære et verdenssprog el. to. Ligesom vi andre herhjemme — som alle små nationer må. Men ligeledes vigtigt synes

nyt præg på grønlanderne, deres kultur og indstilling til den nye verden. Grønland er nu mere åbent end det har været nogensinde før. Dertil bidrager moderne trafik, radio og politik — uimodstæelige magter. Alligevel, det (de) administreres — fra Danmark, indtil videre. De få mennesker skulle ikke synes at betyde meget i den store verden. Derom gør jeg mig dog mine egne tanker. Jeg tror at navnet Eskimo (Inuk-Inuit) har en magisk klang verden over: Hvis dette folk selv ville fastholde sit væsen, sit sprog, sin særegne sjæl (arvet fra forfædrene), er deres stilling (geografisk og historisk) ganske mærkelig og uimodstæelig, de har bl.a. naturforholdene bag sig, isolationen og sagnene om deres opdagelse (akt. o pass.). (aktivt og passivt).

Derfor har jeg (med Rink og fl. til forbilliger søgt at hævde dem (grønlanderne) som et folk, en nation med sine egen nationalitets sær-

mig dette, at de fastholder deres "moderne mål" og søger kontakt med de vestlige stammefrønder i Kanada og Alaska & stort Inuitforbund for tiltrækkes — ja, i mit stille sind tillægger jeg yderligere: Inuitrasen har et forspring, den hvide rase gør vel sin undergang inside og ved den som helhed for "ukinooosars". Puskadron!

Jeg kunde tænke mig, om jeg får lov, at grundlægge en fællesskole i nord: Byg av lidt mere omfattende (og praktisk) karakter end Jensen's. Hans ord er at ganske vist rigtig, men så langtfra fuldt standig. Vi vilde kunne frembringe en kvalitetsvare, en samvælsbevarende ordning av en højere standard, især udfor det grønlandske sprogs rigtholdige dialektmateriale. Både de og jeg og flere andre danske har gornagarnet materiale, da vilde forhøje den skæbne at blive fejlsamarbejde for et fællesskole i nord. Tak for det!

Her slutter jeg for i øjeblikket, gentagende min tak. Ha det godt, og min skønne blomster i vor skug som den kærtelet sendte os.
 Med alle gode ønsker, Thorsbjørnsen
 N.W. Thorsbjørnsen

mærker, og blod — og her er noget at kæmpe for. Jeg har tænkt at denne kamp må føres så diplomatisk, at den ikke vækker modsigelse, navnlig ikke tærer verdenspressen. En udmærket forkæmper og forbundsfælle var Knud Rasmussen. Han har i vor tid gavnnet denne tanke uvurderligt. Den er muligvis allerede derved blevet en realitet i verdensbevidstheden. Ingen har bedre end han styrket ryet (rygtet?) om Danmarks kulturmission i Grønland, han har ialfald givet det en impetus i vor tid som tillæg til det tidligere, der vel især skyldtes Hans (og Paul) Egede.

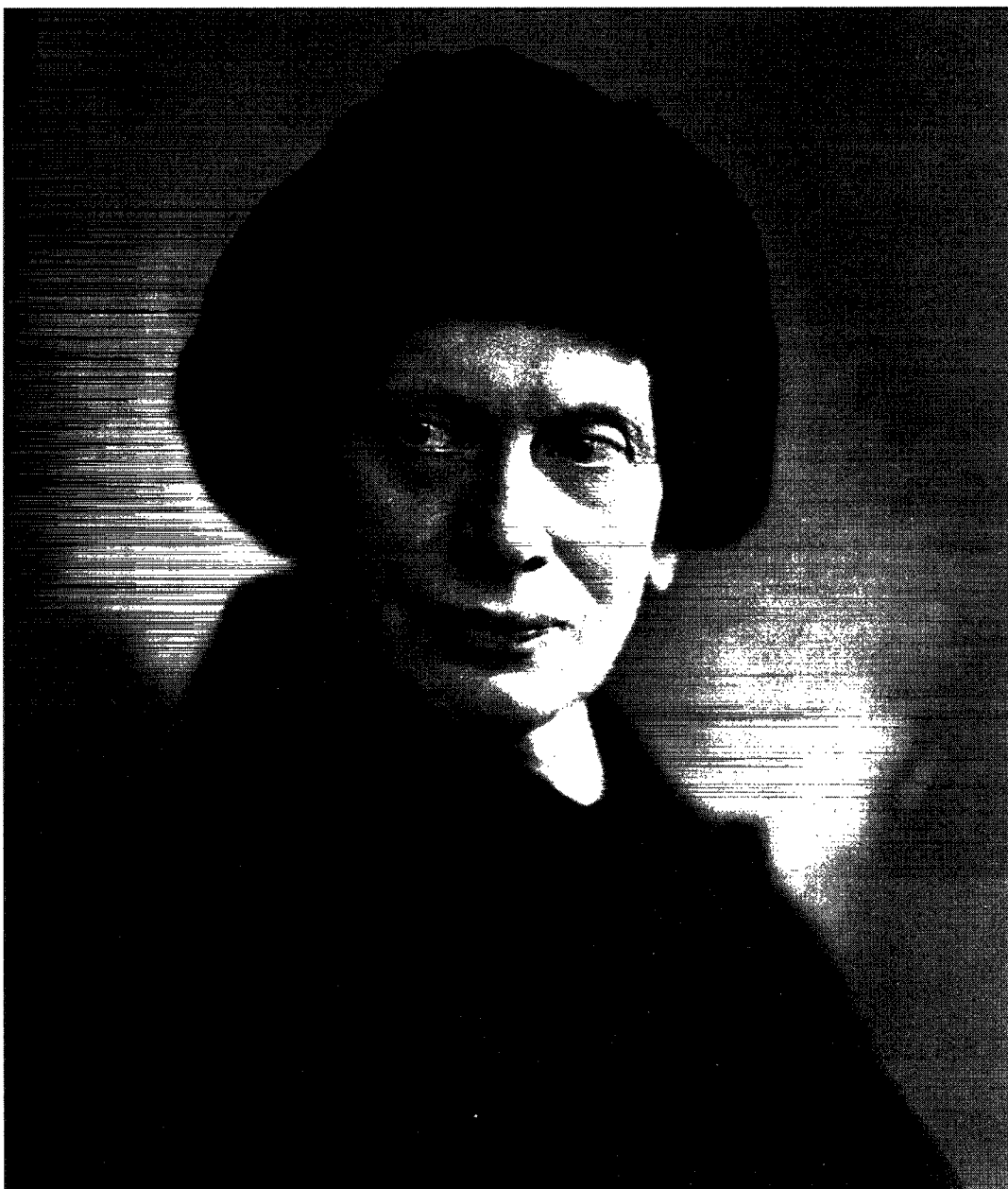
Diskussionen i grønlandspolitik drejer sig nu om de indfødtes egen organisation, deres uddannelse og handelspolitik. Det synes klart at de (de bedst begavede) må forsøge at lære et verdenssprog el. to, ligesom vi andre herhjemme — som alle små nationer må. Men ligeledes vigtigt

Erik Holtved i felten.

*synes mig dette, at de fastholder deres »moders-
måk« og søger kontakt med de vestlige stamme-
frænder i Canada og Alaska. Et stort Inuit-
forbund bør tilstræbes – ja, i mit stille sind*

*tilføjer jeg fantastisk: Inuitracen har et for-
spring, den hvide race går vel sin undergang
imøde, og verden som helhed bør »eskimoise-
res«. Ønskedrøm!*

William Thalbitzer fotograferet af Elfelt i København.

Jeg kunne tænke mig, om jeg får lov, at grundlægge en fælleseskimoisk ordbog af lidt mere omfattende (og kritisk) karakter end Jenness's. Hans ordbog er ganske vist nyttig, men

så langt fra fuldstændig. Vi ville kunne frembringe en kvalitetsvare, en sammenlignende ordbog af en højere standard, især ud fra det grønlandske sprogs righoldige dialektmateriale.

Både De og jeg og flere andre danske har opmagasineret materiale, der ville fortjene den skæbne at blive fundament for et fælles-eski-

moisk sammenlignende leksikon. Tænk over det!

Den unge William Thalbitzer. Foto: H. J. Barby.

William Thalbitzers ønskedrøm, om at verden som helhed burde »eskimoiseres«, er som bekendt langt fra blevet realiseret. Men at de tilsammen omkring 100.000 tilbageværende inuit i Grønland, Canada, Alaska og Sibirien føler et nært slægtskab, har især efter oprettelsen af ICC (Inuit Circumpolar Conference) i 1977 været indlysende. I bestræbelserne for at bevare det sårbare arktiske miljø og polarfolkernes etniske identitet er det naturligt, at de fleste, især unge grønlændere, søger kontakt med deres stammefrønder i vest. Adskillige bl.a. universitetsuddannede og

studerende grønlændere er da også nu tresprogede (grønlandsk, dansk og engelsk).

I 1979 blev så hjemmestyret indført, og siden da er en lang række vigtige administrative opgaver klaret fra Grønland.

Hvad angår den fælleseskimoiske ordbog nåede Thalbitzer og Holtved ikke at færdiggøre deres store arbejde, men deres omfattende materiale blev senere til gavn for udarbejdelsen af den store komparative proto-eskimoiske ordbog, udgivet af Fortescue, Jacobsen og Kaplan i 1994.